զսալամբ, զսասարք և զպոր։ Ի գազանաց ազգէն՝ զինձ, զովազ, զգայլ, զարջ և զայլս բազումս։ Ի ձկանց ունի զբազում տեսակըս, զորմէ գրէ պատմիչն Աղուանից. «Բարեվայելուչ և ցանկալի է աշխարհ Աղուանից ամենագիւտ շահիւք, ի բարձրաբերձ կոհակացն Կովկասայ ելանէ գետն մեծ Կուր հեզասահ գնացիւք՝ բերելով յինքեան ձկունս մեծամեծս և մանունս, ճեմելով զայ անցանէ և անկանի ի ծովն Կասպից։ Եւ որ շուրջ զնովաւ են դաշտք։ Գտանի ի նոսա հաց և գինի շատ, նաֆթ և աղ, ապրըշում և բամպակ, անբաւ ձիթենիք։ Եւ հատանի ի լերանցն ոսկի, պղինձ, երկաթ, և դեղնախունկ։ Եւ որ ինչ վայրենիք՝ առիւծ, յովազ, ցիռ, և ի թռչնոց յոլովք արծուիք, բազէք, և նմանք նոցին։ Եւ մայրաքաղաք ունի զմեծ Պարտաւ"։

Արքայանիստ աթոռք Աղուանից էին Դարբանդ, Պարտաւ, Պերօժ, Պելուկան, Դուլթական, Գարգման և Հունարակերտ։

Իսկ աթոռանիստ տեղիք կաթուղիկոսաց՝ Գիս, Դարբանդ, Ամարաս, Պարտաւ, Դուլթական, Գանձասար, Կախաէթ ևայլն։

Յերես 427-428 – «Աղուան որպէս յառաջ նոյնպէս և յետոյ ի բազում ժամանակս շարունակ կարգաւ եկաց ընդ հնազանդութեամբ արքայից Հայոց. և որպէս յայտ է, զի երբ Արտաշէս որդի Սանատրկոյ դարձեալ ի Պարսից՝ ի ձեռն Սմբատայ կամէր թագաւորել Հայոց. Երուանդ արքայ ի զբօսանս շրջէր յաշխարհն Աղուանից, որպէս յիւրումն սեպհական կալուածի, ուստի վերադարձեալ ի Շիրակ՝ յարդարէր զճակատ ընդ դէմ Արտաշիսի, և ի նմին զու պատերազմի կնքէր զողբալի վախճան կենաց իւրոց։ Սանատրուկ Արշակունի թագաւոր Աղուանից ինքնագլուխ լեալ նշկահէր զտէրութիւնն Հայոց և յագի ձիոյ կապեալ զԳրիգորիս ընթատէր ի դաշտի Վատնեան, սակայն ի ձեռն Խօսրովու Յունական զօրօք նուաճեալ լինէր։ Թէպէտ զօրացեալ ի ձեռն Շապհոյ Պարսից արքային և դարձեալ անտի զճակատ յարդարէր յառապարին Օշականու, բայց շամփրեալ ի նետ Վահանայ Ամատունւոյ՝ ընդ արեանն փչէր և զհոգին։

«Նախ քան զսոսա նոյնպէս թագաւորք Հայոց այն է Արտաշէս երկրորդ, Խոսրով առաջին և սուրբն Տրդատ զհռչակաւոր պատերազմն իւրեանց յարդարեցին ի նմին իսկ դաշտի, և